CA’FER-İ TAYYAR (radıyallahü anh)

Hazreti Peygamberimizin: “Cafer’i Cennette uçları kana boyanmış iki kanatlı bir halde gördüm” hadîsiyle müjdelenen kahraman. Ebû Talibin oğludur. Nesebi, Ca’fer bin Ebî Tâlib bin Abdülmuttalib bin Hâşim bin Abd-i menaf bin Kusay’dır. Künyesi Ebû Abdullah, Lakabı Tayyar ve Zülcenâheyn’dir. Hazreti Ali’den on yaş büyük, Hazreti Akîl’den on yaş küçük idi. Habeş’e hicret edip, Hayber günü geri dönmüştür. Hicretin 8 (m. 629) yılında, üçbin askerle, Şam civarında (Mû’te) denilen yerde Rumlarla harb ederken 41 yaşında şehîd oldu. O gün yetmişden fazla yara almıştı. Resûlullah’a (aleyhisselâm) çok benziyen yedi kişiden biri bu idi.

Peygamber efendimiz, 36 yaşlarında bulundukları sırada Hicaz topraklarında şiddetli bir kuraklık ve açlık hüküm sürüyordu. Hemen herkes her geçen gün bunun ağırlığını daha çok, daha derinden hissediyordu. Peygamber efendimizin amcası Ebû Tâlib, kalabalık bir ailenin reîsiydi. Ailesini geçindirecek bir servete sahip değildi. Bunun için geçinmekte herkesten daha çok sıkıntı çekiyordu. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), küçük yaşından beri yanında büyüdüğü ve iyiliğini gördüğü amcasına bu sıkıntılı zamanında bir yardım yapmak, onun geçim yükünü hafifletmek istiyordu. Bu sebeple, amcalarının en zengini olan Hazreti Abbâs’a bir gün: “Ey Amcam biliyorsun ki, kardeşin Ebû Tâlib’in çok çocuğu vardır. İnsanların uğradığı şu kıtlık ve açlığı da görüyorsun. Haydi, Ebû Tâlib’e gidelim, onun aile yükünü biraz hafifletelim. Bakıp, büyütmek üzere oğullarından birini ben yanıma alayım, birisini de sen yanına alırsın. Evlatlarından iki tanesini onun üzerinden almak kâfi gelir” diye buyurdu. Hazreti Abbâs: “Olur” deyince, kalktılar, Ebû Tâlib’in yanına vardılar. Ona; “Halkın, içinde bulunduğu kıtlık ve darlık kalkıncaya kadar, senin çocuklarından bir kısmını yanımıza alıp yükünü hafifletmek istiyoruz.” buyurdular. Ebû Tâlib, “Oğullarımdan Akîl’i ve Tâlib’i bana bırakıp, istediğinizi alabilirsiniz” dedi. Böylece Peygamber efendimiz Hazreti Ali’yi, Hazreti Abbâs da Hazreti Cafer’i yanına aldı.

Birgün Ebû Tâlib, oğlu Cafer ile şehrin dışında yürürken Hazreti Peygamberimizi gördü. Hazreti Ali ile beraber namaz kılıyorlardı. Ebû Tâlib oğlu Cafer’e, “Git, sen de kardeşinin yanına dur, namaza başla” dedi. Cafer gidip, Hazreti Ali’nin yanında namaza durdu. Namazdan sonra, Peygamber efendimiz, Ona duâ etti.

“Hak teâlâ, sana iki kanat versin. Cennette onlar ile uçarsın” buyurdu. Allahü teâlâ bu duâyı kabûl etti. Hazreti Cafer, Mü’te gazâsında, şehîd olmakla şereflendi. Allahü teâlâ, ona iki kanat verdi. Firdevs cennetinde uçmaktadır. Bu sebeple kendisine Ca’fer-i Tayyar denir.

Kureyş müşriklerinin Eshâb-ı kirâm’a karşı reva gördükleri zulüm ve işkenceden sonra, Peygamber efendimiz, bir kısım eshâbın Habeşistan’a hicret etmelerine müsaade etti. Kâfile, Hazreti Cafer’in başkanlığında hareket etti. Habeşistan’da karşılaştıkları hâdiseleri Hazreti Peygamberimizin muhterem zevceleri, Hazreti Ümmü Seleme şöyle anlattı: “Habeşistan’a vardığımız zaman, orada; çok iyi bir komşuya tesadüf ettik. Bu komşu Melik Necâşî idi. Kendisi bize arzu ettiğimiz işi verdi. Dinimizin emirlerini istediğimiz gibi yapabiliyorduk. Allahü teâlâ’ya serbestçe ibâdet edebiliyor, hiç eziyete uğramıyorduk. Hiçbir kötü söz duymuyorduk. Mekkeli müşrikler bu durumdan haberdar olunca toplandı. Habeşistan Melikine iki elçi göndermeye karar verdi. Necâşî’ye son derece kıymetli hediyeler hazırladılar. Mekke’nin en nâdir yetiştirdiği şeylerden olan (Edm) toplandı. Necâşî’nin din adamlarına, devlet erkanına hediyeler ayrıldı. Bu işe Abdullah bin Rebîa ile Amr bin Âs vazîfelendirildi. Bu iki elçiye Necâşî’nin huzûrunda neler söyleyecekleri öğretildi. Onlara “Hükümdâr ile konuşmadan evvel onun patriklerine ve kumandanlarının her birine, hediyesini verdikten sonra Necâşî’nin hediyesini takdim ediniz. Bu işi yaptıkdan sonra oradaki müslümanların size teslimini isteyiniz.

Necâşî’nin müslümanlar ile konuşmasına imkân bırakmayınız” denildi. Elçiler Habeşistan’a geldiler, devlet erkânına

hediyelerden sonra, her birine: “Bizim içimizde bir takım insanlar türedi. Bunlar, bizim dinimizden çıkdıkları gibi sizin de dininize girmediler. Bunlar, bizim de sizin de bilmediğimiz yeni bir din uydurdular. Biz bu gelenleri, kendi yurtlarına götürmek istiyoruz. Hükümdârınızla, onlar hakkında görüştüğünüz zaman, gelenlerle görüşülmeden bize teslim edilmelerini temin için çalışınız. Bu kimselerle en çok meşgûl olabilecek olanlar, onların, öz ana-babaları ile komşularıdır. Onlar, bunları gayet iyi bilirler” dediler. Patrikler bunu kabûl ettiler. Bundan sonra, Mekkeli elçiler Necâşî’nin hediyelerini takdim ettiler. Melik Necâşî hediyeleri kabûl etmiş, onları davet ederek görüşmüştü. Elçiler, Necâşî’ye şöyle söylediler: “Ey Melik! İçimizden bir takım kimseler sizin memleketinize iltica etmişlerdir. Bu gelenler, kendi milletlerinin dinini terk ettikleri gibi sizin dininize de girmemişlerdir. Kendi kafalarına uygun uydurma bir dinleri vardır. Ne biz, ne de siz, bu dîni tanımazsınız. Bizi, bunların mensûb oldukları milletin eşrafı size gönderdiler. Bu eşraf sizin memleketinize iltica eden adamların babaları ve kendi öz akrabalarıdır, istekleri, gelenlerin tekrar iade edilmeleridir. Çünkü onlar, bunların hallerini daha yakından tanır. Onların kendi öz dinlerinde hoş görmediklerini daha iyi bilirler” dediler. Gerek Amr bin Âs ve gerekse Abdullah bin Rebîa’nın en çok arzu ettikleri şey, Necâşî’nin bu sözleri dinliyerek, arzularına uygun hareket etmesiydi. Elçiler, bu sözleri söyledikten sonra Necâşî’nin patrikleri söz almış, şöyle demişlerdi: “Bunlar çok doğru söylediler. Bunların milletleri, onlarla daha iyi meşgûl olabilir, onların neyi beğenip beğenmediklerini daha iyi takdîr ederler. Onun için siz bu adamları teslim ediniz de, bunlar onları memleketlerine ve milletlerine götürsünler. Melik Necâşî bu sözlere çok kızdı, “Vallahi hayır! Ben bu adamları teslim etmem. Bana iltica eden, memleketime gelen adamlara hıyânet edemem. Bunlar, beni başkasına tercih etmiş ve benim civarıma gelmişlerdir. Onun için, gelen muhacirleri sarayıma davet eder, onlara, bu adamların söyledikleri sözlere karşı ne diyeceklerini dinlerim. Eğer muhacirler, bu adamların dedikleri gibi iseler, onları teslim eder ve kendi milletlerine iade ederim, öyle değilseler onları korur, ülkemde kaldıkça onlara iyilik ederim” dedi. Daha önceleri Necâşî Semâvî kitapları incelemişti. Muhammed Aleyhisselâmın gelme zamanının yakın olduğunu Kavminin ona yalancı deyip inanmayacaklarını ve Mekke’den çıkaracaklarını biliyordu.

Necâşî, Mekkeli elçilere: “İnandıkları kimse kimdir” diye sordu. Onlar da: “Muhammed’dir” dediler. Necâşî, bu ismi işitince, O’nun peygamber olduğunu anladı ve belli etmedi. Gelenlere tekrar sordu. “Onun dîni ve mezhebi nedir ve neye davet eder?” Amr, “Onun mezhebi yoktur” dedi. Necâşî: “Mezhebini ve dinini bilmediğim bir topluluk ki, gelip bana sığınmışlardır. Ben onları nasıl teslim ederim. Meclis kuralım. Onları da getirelim. Sizlerle yüzleştirelim. Hepinizin de durumları belli olsun. Onların da dinini bileyim” dedi. Müslümanları saraya davet ettiler. Müslümanlar önce kendi aralarında istişâre ettiler (görüştüler) ve Habeş hükümdârının hoşuna gidecek ve mizaçlarına uygun olacak şekilde neler söyleyelim diye konuştular. Hazreti Cafer: “Vallahi! Bizim bu husûstaki bildiklerimiz, Peygamberimizin bize buyurduğundan ibârettir, deriz. Netice neye varırsa râzıyız” buyurdu. Hepsi kabûl ettiler ve sadece Hazreti Cafer’in konuşması için ittifâk edip, Necâşî’nin huzûruna geldiler. Melik Necâşî de âlimlerini topladı. Büyük bir divan kuruldu. Sonra muhacirleri getirdiler. Müslümanlar geldiklerinde selâm verdiler ve secde etmediler. Onlar “Neden secde etmediniz” diye sorunca, “Biz Allahü teâlâ’dan başkasına secde etmeyiz. Peygamber efendimiz, bizi, Allah’tan başkasına secde etmekten men’ edip “Secde, yalnız Allahü teâlâ’ya mahsûstur” buyurdu,” dediler.

Necâşî, Muhacirlere “Ey huzûruma getirilmiş olan topluluk bana söyleyiniz. Ülkeme ne için geldiniz? Haliniz nedir? Tüccâr değilsiniz, bir isteğiniz de yok. Sizin şu ortaya çıkmış olan Peygamberinizin hali nedir? Siz ne diye memleketiniz halkından bana gelenlerin selâm verdiği gibi selâm vermiyorsunuz?” dedi. Cafer (radıyallahü anh) “Ey Hükümdâr! Ben, önce, üç söz söyliyeceğim. Eğer doğru söyler isem beni tasdîk edin, yalan söylersem yalanlayın. Herşeyden önce emret ki: Şu adamlardan yalnız biri konuşsun, diğerleri sussun!” dedi. Amr bin Âs “Ben konuşayım” dedi. Necâşî “Ey Cafer, önce sen konuş” dedi. Cafer (radıyallahü anh) “Benim, üç sözüm var. Şu adama sorunuz. Biz, yakalanıp efendilerimize iade edilecek köleler miyiz?” dedi. Necâşî “Ey Amr! Onlar köle midirler?” diye sordu. Amr “Hayır! Onlar köle değil, hürdürler!” dedi. Hazreti Cafer “Acaba biz haksız yere bir kimsenin kanını mı döktük de, kanı dökülenlere iade edileceğiz” dedi. Necâşî Amr’a sordu. “Bunlar, haksız yere birinin kanını mı döktüler!” Amr “Hayır, bir damla bile kan dökmediler” dedi. Hazreti Cafer, Necâşî’ye “Başkasının mallarından haksız yere aldığımız, üzerimizde ödemekle mükellef olduğumuz mallar mı vardır?” dedi. Necâşî: “Ey Amr! Eğer, şuncağızların ödeyecekleri pekçok altın bile olsa, borçları varsa, onu, ben ödeyeceğim! Söyleyin.” dedi. Amr “Hayır, bir kırat (bir para birimi) bile yok!” dedi. Necâşî: “O halde siz bunlardan ne istiyorsunuz?” diye sorunca, Amr “Onlar ile biz bir dinde ve bir işte idik. Onlar, bunları bıraktılar. Muhammed’e ve dînine uydular” dedi. Necâşî, Hazreti Cafer’e

“Siz bulunduğunuz dîni bırakıp ne diye başkasına uydunuz? Kavminizin dîninden ayrıldığınıza, ne benim dînimde ne de bunların dîninde olmadığınıza göre, sizin edindiğiniz bu din hakkında bilgi veriniz?” diye sordu.

Hazreti Cafer “Ey hükümdâr! Biz cahil bir millet idik. Putlara tapardık, ölmüş hayvan leşini yer, her türlü kötülüğü işlerdik. Akrabalarımızla münâsebetlerimizi keser, komşularımıza kötülük yapardık. Kuvvetli olanlarımız zaif olanlarımızı ezerdi. Allahü teâlâ bize, kendimizden, doğruluğunu, emînliğini, iffet ve temizliğini, soyunun düzgünlüğünü bildiğimiz bir peygamber gönderinceye kadar, biz bu vaziyette idik. O peygamber bizi, Allahü teâlânın varlığına, birliğine inanmaya, O’na ibâdete, bizim ve atalarımızın tapınageldiği taşları ve putları bırakmaya davet etti. Doğru sözlü olmayı, emânete hıyânet etmemeyi, akrabalık haklarını gözetmeyi, komşularla güzel geçinmeyi, günâhlardan ve kan dökmekten sakınmayı bize emretti. Her türlü ahlâksızlıklardan, yalan söylemekten, yetimlerin malını yemekten, namuslu kadınlara dil uzatmaktan ve iftira etmekten bizi yasakladı. Allahü teâlâya eş, ortak koşmaksızın ibâdet etmeyi, namaz kılmayı, zekât vermeyi, oruç tutmayı bize emretti. Biz de kabûl ettik ve Ona îmân ettik. Onun Allah’dan getirip bütün söylediklerine tâbi olduk. Allahü teâlâya ibâdet ettik, O’nun bize haram kıldığını haram, helâl kıldığını helâl olarak kabûl ettik. Bu yüzden kavmimiz, bize düşman olup, bize zulüm ettiler. Bizi, dinimizden döndürüp, Allah’a ibâdetten vaz geçirip putlara taptırmak için türlü işkencelere ve mihnetlere uğrattılar. Bizi perişan ettiler. Bizi, yeniden putlara taptırmak için zulm ettiler. Bizi sıkıştırdıkça sıkıştırdılar. Bizimle, dînimizin arasına girdiler ve bizi dinimizden ayırmak istediler. Biz de yurdumuzu yuvamızı bırakarak senin ülkene sığındık. Seni, başkalarına tercih ettik. Senin himâyene, komşuluğuna can attık. Senin yanında zulme haksızlığa uğramıyacağımızı ummaktayız? dedi. Hazreti Cafer konuşmasına devam etti.

“Selâm verme işine gelince biz seni Resûlullah’ın selâmı ile selâmladık. Birbirimize de öyle selâm veririz. Cennettekilerin selâmlarının da bu şekilde olduğunu Peygamber efendimiz bize haber verdi. Bunun için biz de seni öyle selâmladık. Hazreti Peygamberimiz insanlara secde edilmiyeceğini buyurduğu için Allah’tan başkasına secde etmekten Allah’a sığınırız”, dedi. Necâşî: “Sen, Allah’ın bildirdiklerinden biraz biliyor musun?” diye sordu. Hazreti Cafer “evet” deyince, Necâşî “Onu bana oku” dedi. Hazreti Cafer de Meryem sûresinin ilk âyetlerini okumağa başladı. (Ankebût ve Rum sûrelerinden okuduğu da bildirilmiştir) Necâşî ağlıyordu. Gözlerinden akan yaşlar sakalını ıslattı. Rahibler de çok ağladılar. Necâşî ve Rahibler. “Ey Cafer! Bu tatlı ve güzel kelâmdan biraz daha oku” dediler. Hazreti Cafer, Kehf sûresinden okudu. Necâşî, kendisini tutamıyarak “Vallahi, bu aynı kandilden fışkıran bir nûrdur. Hazreti Mûsâ ve Îsâ (aleyhimüsselam) da onunla gelmiştir” dedi. Kureyş elçilerine dönerek “Gidiniz, Vallahi, ben ne onları size teslim eder, ne de onlara bir kötülük düşünürüm” dedi.

Abdullah bin Ebî Rebîa ile Amr bin Âs, Necâşî’nin huzûrundan çıktılar.

Amr, Abdullah’a “yemîn ederim ki, onların bir kabahatini Necâşî’nin yanında ortaya koyup, köklerini kazıtayım da gör” dedi. Arkadaşı, Amr’a “Onlar bize muhalefet ediyorlarsa da iyi kötü akrabalığımız var, bunu yapma” dedi. Amr “Onların, Meryem oğlu Îsâ’yı (aleyhisselam) bir kul olarak bildiklerini Necâsî’ye ihbar edeceğim” dedi. Ertesi günü, Necâşî’nin yanına varıp “Ey Hükümdâr! Onlar Meryem oğlu Îsâ’ya (aleyhisselam) ağır sözler söylüyorlar. Onlara adam gönderip Îsâ (aleyhisselam) için ne söylediklerini bir sor.” dedi. Necâşî, Hazreti Îsâ hakkındaki telakkilerini sormak üzere Muhacir müslümanlara adam gönderdi. Müslümanlar, tekrar bir araya toplandılar. Birbirlerine, “Meryem oğlu Îsâ (aleyhisselam) hakkında sorarlarsa ne cevap vereceğiz” Hazreti Cafer: “Vallahi Hazreti Îsâ hakkında Allah’ın dediğini Peygamber efendimizin bize getirdiğini söyleriz” dedi.

Necâşî’nin huzûruna çıkınca, Necâşî “Siz Meryem oğlu Îsâ (aleyhisselam) hakkında ne biliyorsunuz?” diye sordu. Cafer (radıyallahü anh) “Biz Hazreti Îsâ (aleyhisselam) hakkında Peygamber efendimizin bize Allahü teâlâ’dan getirip tebliğ eylediğini söyleriz. O’nun Allah’ın kulu ve Resûlü olduğunu, dünyâdan ve erkeklerden vaz geçerek Allah’a bağlanmış bir kız olan Hazreti Meryem’e ilkâ eylediği kelimesi’dir. Meryem oğlu Îsâ’nın hâli, şânı bundan ibârettir. Hazreti Adem’i topraktan yarattığı gibi Îsâ’yı (aleyhisselam) da babasız yaratmıştır, deriz” deyince Necâşî, elini yere uzatıp, yerden bir saman çöpü aldı ve “Yemîn ederim ki Meryem oğlu Îsâ da sizin söylediğinizden fazla bir şey değildir. Arada bu çöp kadar bile fark yoktur.” dedi. Necâşî bunu söylediği zaman etrâfındaki hükümet erkânı ve kumandanları aralarında fısıldaşmaya ve homurdanmaya başladılar. Necâşî, bunu görünce, onlara, “Yemîn ederim ki, siz ne derseniz deyin, ben bunlar hakkında iyi şeyler düşünüyorum.” dedi. Sonra müslüman muhacirlere dönerek “Sizi ve yanından geldiğiniz zât’ı tebrik ederim! Ben şuna inandım ki “O Allah’ın Resûlüdür.

Zâten biz, onu İncîl'de görmüştük. O Resûlü, Meryem oğlu Îsâ da haber verdi. Vallahi eğer O, buralarda olsaydı, gidip onun ayakkabılarını taşır, ayaklarını yıkardım! Gidiniz! Ülkemin el değmemiş kısmında, her türlü tecavüzden uzak, emniyet ve huzûra kavuşmuş olarak yaşayınız. Size kötülük edeni helak ederim. Bana dağ kadar altın verseler de, sizlerden birini üzüntüye sokmam dedi. Necâşî, bundan sonra, Kureyş elçilerinin getirdikleri hediyeler için: "Benim bunlara ihtiyâcım yoktur! Başkalarının gasp ettiği bu mülkümü, Allah bana geri verirken ve halkı bana boyun eğdirirken, benden rüşvet almadı!" diyerek hediyelerini kendilerine geri verdi. Kureyş elçileri de, Necâşî'nin huzûrundan suçlu suçlu ayrıldılar.

Elçiler gittikten sonra bir gün, Necâşî eski elbiselerini giyip sarayından çıkdı. Başında taç ve arkasında padişahlık elbisesi yoktu. Toprak üzerine oturdu. Papazlar bu hâle şaşırdı. Sonra Hazreti Cafer'i ve diğer Eshâb-ı kiramı çağırdı. Onlar geldiler. Melik'i bu vaziyette görüp sustular. Necâşî, Cafer'e (radıyallahü anh) "Ben etrâfa haberciler gönderdim. Bana müjde haberi getirdiler. Allahü teâlâ, Resûlüne yardım etmiş. Bedir savaşında düşmanlarını helak eylemiş. Kâfirlerden Şeybe, Utbe bin Rebîa, Ebû Cehil, Ümeyye bin Halef cümlesi helak olmuşlar ve bir çoğu da esîr olmuşlar dedi. Hazreti Cafer sevincini açıklayıp şükrettikten sonra:

"Ey Melik! Böyle eski elbiseler giymenize sebep nedir?" dedi. Necâşî, "İncîlde gördüm ki, Hak teâlâ kullarına bir ni'met verdiği vakit bu ni'meti başkasına haber veren kimsenin tevâzu yapması gerekir. Şimdi Hak teâlâ, Sevgili Peygamberine zafer ihsân eylemiş, bunu size haber vermek için böyle yaptım" dedi.

Hazreti Ümmü Seleme sözlerine şöyle devam etti: "Biz böyle sıkıntısız bir halde yaşarken bir kişi çıkarak, hükümdâra rakip olmuş, Habeş Sultanlığını, Necâşî'nin elinden almak istemişti. Buna son derece üzülmüştük. Bilmediğimiz, tanımadığımız birisi başa geçer de bize hürriyet tanımaz diye endişe ediyorduk Necâşî, Nil nehrini geçerek bu rakibi ile karşılaştı. (Müslümanlar, içlerinden birinin Nil'i geçip, durumu araştırmasını istediler. Müslümanların en genci olan Hazreti Zübeyr bir su tulumunu şişirip, göğsüne dayamış ve yüzerek nehri geçmişti. Müslümanlar, Necâşî'nin galip olması için duâ ediyorlar, O'nun bütün Habeşistan'a hâkim olmasını istiyorlardı. Kısa zamanda Hazreti Zübeyr müjde haberini getirdi. Necâşî muvaffak olmuş, müslümanlar da onun himâyesinde olarak rahat yaşamışlardı."

Peygamber efendimizin amcası Ebû Tâlib'in oğlu Hazreti Cafer ve beraberindeki müslümanlar, Habeşistan'dan Medine'ye geldiler. Dönüşleri hicretin yedinci yılında (m. 628), Hudeybiye'den sonra ve Peygamber efendimiz Hayber'de bulundukları sırada olmuştu. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm), Cafer bin Ebî Talib ile karşılaşınca, Hazreti Cafer'in alnından öpüp bağrına bastı ve "Ben Hayber'in fethine mi, yoksa Cafer'in gelişine mi sevineceğim bilemiyorum. Sizin hicretiniz iki defadır. Siz, hem Habeş ülkesine hem de yurduma hicret ettiniz" buyurdu.

Hazreti Peygamberimiz, mescidinde, öğle namazından sonra Eshâb-ı kiram ile birlikte oturdular. Müslümanlar Allah yolunda cihada çıkacaklardı. Peygamber efendimiz:"Zeyd bin Hârise'yi, cihada çıkacak olan şu insanların başına kumandan tayin ettim. O şehîd olursa yerine Cafer bin Ebî Tâlib geçsin. O da şehîd olursa yerine Abdullah bin Revâha geçsin. O da şehîd olursa, müslümanlar, aralarında uygun birini seçip onu kendilerine kumandan yapsınlar." buyurdu. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) tarafından uğurlânıp yola çıkan mücâhidler yollarına devam ettiler. Şam topraklarından (Maan) denilen yere varınca biraz dinlendiler. Mücâhidler ilerlerken (Meşarif) diye anılan köyde düşman askerlerinin yaklaşmakta olduğunu görünce, hemen Mûte'ye çekilip, savaş düzenine girdiler.

Hazreti Ebû Hureyre buyuruyor ki: "Biz, Mûte'de müşrik askerlerinin sayı bakımından, silâh ve at bakımından bizimle karşılaştırılamayacak kadar, çok olduklarını gördük. Bunlara karşı kimse dayanamaz gibi görünüyordu. Ayrıca müşrik askerleri, (altın, ipek ve atlas gibi) maddî bakımdan bizden çok imkânlara sahipti." Bildirildiğine göre, Rum ordusu 100 bin, buna karşı İslâm ordusu sadece üçbin kimse idi.

İki taraf arasında çok şiddetli bir muharebe başladı. Müslümanların başında bulunan Hazreti Zeyd bin Hârise'nin elinde Peygamber efendimizin sancağı bulunuyordu. Rum askerlerinin mızrak darbeleri ile, mübârek vücudu parçalanıp, kanlar fışkırıncaya kadar, kahramanca saldırıp dövüşmekten geri durmadı ve şehîd oldu. Bundan sonra Hazreti Cafer hemen sancağı kaptı. Bu sırada, mel'ûn şeytan geldi. Hazreti Cafer'i, Allah yolunda cihaddan alıkoyabilmek için çeşitli vesveseler vermek istedi ise de Cafer (radıyallahü anh) hiç itibar etmedi. Hemen zırhını giydi. Elinde sancak olarak atını düşmana doğru sürdü. Düşman askerleri Hazreti Cafer'in heybetinden korkup, "Bunun hakkından kim gelecek" diye aralarında konuşmaya başladılar, içlerinden birisi "Ben" dedi.

Hazreti Cafer, düşman askerlerinin arasına iyice, dalmıştı. Şehîd olacağını anladı, bir eli kesilince sancağı diğer eline aldı. Biraz sonra o eli de kesilince, sancağı bırakmamak için pazılarıyla göğsüne kaldırdı. Nihâyet mızrak ve kılıç darbeleriyle şehîd oldu. Şehîd olduğunda, mübârek vücudunda yetmişten fazla mızrak, kılıç ve ok yarası görülmüştü ve hepsi de vücudunun ön kısmında idi.

Rumlarla yapılan bu savaşta kumandanların şehîd olduklarını, Cebrâil (aleyhisselam), Peygamber efendimize bildirmiş, Hazreti Peygamberimiz de müslümanlara haber vermişti. Peygamber efendimiz çok üzülmüşlerdi. Eshâb-ı kiram “Yâ Resûlallah! Sizi üzüntülü görmek bizi daha çok üzüyor” dediklerinde, üzüntülerinin sebebinin Eshâbının şehîd düşmeleri olduğunu bildirmişler, bu üzüntülerinin, şehîdlerin Cennette, karşılıklı tahtlar üzerinde oturduklarının kendisine gösterilmesine kadar devam ettiğini beyân etmişlerdi. Cafer Tayyar’ın (radıyallahü anh) hanımı Hazreti Esma binti Umeys anlatıyor: “O gün ekmek yapacağım hamuru yoğurduktan sonra, çocuklarımı yıkadım, temizledim, güzel kokular sürdüm. Resûlullah (aleyhisselâm) teşrîf etti. Çocukları istedi. Getirdim onları sevdi, okşadı ve mübârek gözlerinden yaş aktı. “Ey Allah’ın Resûlü! Niçin ağlıyorsunuz. Yoksa Cafer (radıyallahü anh) ve arkadaşlarından size bir haber mi geldi” diye sordum. Peygamberimiz (aleyhisselâm) “Evet, onlar bu gün şehîd oldular” buyurdu. Bunu duyunca ağlamaya başladım. Kadınlar başıma toplandı. Peygamberimiz (aleyhisselâm), “Ağzımdan uygun olmayan bir sözün çıkmamasını” tenbîh edip, evlerine gittiler. Kerîmesi Hazreti Fâtıma’nın yanına vardı. O da ağlıyordu. Peygamberimiz (aleyhisselâm), Hazreti Cafer’in (radıyallahü anh) ailesi için yemek yapılmasını emretti. Üç gün ev halkına yemek yedirildi ve bu sünnet oldu.”

Peygamber efendimizin üzüntüsü devam ederken, Cebrâil (aleyhisselam) gelerek, Hazreti Cafer’in kesilen iki eli yerine Allahü teâlâ tarafından yakuttan iki kanat ihsân olunduğunu, o kanatlarla Cennette uçmakta olduğunu haber vermesi üzerine Peygamber efendimiz, Hazreti Cafer’in ailesine “Ey! İki kanatlı mes’ûd kimsenin çocukları” diyerek bu durumu müjdelemişti. Bunun için, Hazreti Cafer, Tayyâr (uçan) ismiyle tanınmıştır. Şehîd olduğu sırada kırkbir yaşında idi. Simâ olarak ve güzel huyları ile Hazreti Peygamberimize çok benzerdi. Eshâb-ı kiramdan Hazreti Ebû Hureyre diyor ki: Cafer (radıyallahü anh), fakîrleri sever, onlarla otururdu. Onlarla konuşur ve onları dinlerdi. Peygamber efendimiz, O’nu (fakîrlerin babası) diye künyelendirmişti.”

1) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 992

2) Eshâb-ı Kirâm sh. 206

3) Müsned-i İbn-i Hanbel cild-1, sh. 201

4) Sîret-i İbn-i Hişâm cild-1, sh. 356, 362

5) El-Kâmil fi’t târîh cild-2, sh. 37, 38

6) İnsân-ül-uyûn cild-1, sh. 338, 341

7) El-İsâbe cild-1, sh. 237

8) El-İstiâb cild-1, sh. 210

9) Târîh-ul-hamîs cild-1, sh. 237, 330

10) İbn-i Haldûn Târîh cild-2, sh. 178

11) Sahîh-i Buhârî cild-5, sh. 85